

5252

1934

Сніп

Виходить що-тижня у неділю в ранці у Харкові.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ: на рік 3 руб., на пів-року 1 руб. 75 коп., на 3 місяці 1 руб., окреме число—5 коп. За-кордон—4 руб., 1/2 року—2 руб. Річні передплатники одержать без платний додаток. Адреса Редакції: КОНТОРСЬКА, 21. Телефон редакції—839.

В справах редакції можна бачити від 3 до 5 годин
— ввечора по понеділках, середах та п'ятницях. —

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище й адресу. Редакція може скорочувати і змінити статті; більші статті, до друку не ухвалені, переходять в редакції 3 місяці й висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються. Рукописи, на яких не зазначені умови друку, уважаються безплатними. УМОВИ ДРУКУВАННЯ ОГЛОШЕНЬ: За рядок петіту попередю тексту, або за його місце платиться по 30 к. і по умові. За рядок петіту після тексту: за перший раз 20 к. і по умові, за другий—10 к. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 к. за раз, при умові друкування не менше 3-х разів.

З ПРИВОДУ надісланих до газети ВІРШІВ редакція не листується.

№ 16.

—>>< 15 (28) Квітня. <<—

1912 рік.

Жертвуйте на пам'ятник Т. ШЕВЧЕНКОВІ у Київі.

ЗМІСТ: Передовиця; К. Бич-Лубенський—Дагеротип; З нашого життя; З Галичини; З поля літератури й науки; Січове свято; Свій—Майбутні подорожі; З місцевого життя; Листування редакції; Книжки, надіслані до редакції; Фел'єтон: М. Плевако—Світлої пам'яті Б'єрнст'єрне Б'єрсона.

Глядаю преміщення секретаря-коректора в українській редакції, чи взагалі в якійсь українській інституції якоїсь посади за платню не менш 50—60 руб. на місяць. Знаю банківську бухгалтерію.
Зголошуватись на адресу: Золотоноша, Полт. губ. Секретареві редакції „Сельско-Хозяйственный Вѣстник“.

15 Квітня 1912 р. Харків.

Ніколи не було нам так важко, як тоді, коли ми читали про сю «оборону»...

Коли ми читали, як вороги нашого народу цинічно виголошували свої найпотайніші бажання й заміри, направлені на згубу нашої нації, ми стискали зуби й гуртовали сили до важкої боротьби, розуміючи небезпеку.

Ми розуміли, що життя—то не жарт, що загальний мир і загальна воля—то фікція, що тільки енергійна оборона проти напасти зможе рішити, чи втримає наш нарід свою культурну самостійність.

Ми навіть мали де-яке вдоволення, що наші вороги в-кінці таки виказали свою щирю, глибоку й безмежну ненависть до наших культурних змагань. Се розплющатиме хоч помалу очі сліпим дітям-українцям, се спонукатиме їх глянути в прірву, яку готують нам.

Але коли ми прочитали сю «оборону»—сум огорнув нашу душу, розпука закралася в серце. Таке враження справила на нас промова члена Ради Державної проф. Багалія—його промова наче-б-то в обороні прав українського народу на рідну школу.

Виразно, широко, яскраво ставив справу ренегат український Піхно. Він казав: треба не дозволити викладової української мови навіть в самих початках шкільної освіти, щоб перешкодити витворенню з українського наріччя самостійної мови, бо се сприяє зросту української свідомості, а українська свідомість се небезпека для Росії, на думку ренегата. Є огидність в сих словах ренегата, але питання ставиться широко: націю, яка породила сього ренегата, яка його потерпає, треба знищити, як націю. Се була страшна пропозиція для тих, хто розумів, від кого вона походить,

хто розумів, що ренегат поповнює злочин матерубиства.

Ся пропозиція, то помста людини своїй нації, яка не вміла зробити з неї чесну людину, яка розпустила й наплодила цілу повіль ренегатів та перевертнів. Се був зойк, останній зойк злочинця, який вбиваючи матір, вірить, що він і метрику свою знищив і ніхто вже не знатиме, якого він роду.

Безперечно, що в усіх чесних чистокровних росіян, що слухали піхнову промову здригнулося серце, а душа наповнилася огидою до тієї низької людини. Але в політиці не зважають на етику й через те послуга піхнова прийнята, бо вона відповідає великоруському шовінізмові.

Огидність піхнової ролі відчула друга людина, теж син українського народу.

Ми віримо, що в неї заболіло серце й вона зрозуміла, що не зможе підписати смертний засуд своїй нації. І ся людина озвалася проти піхна.

Але що вона сказала?

«Признаючи, що значне число «малороссов» вміє по російськи і може вчитися по російськи, промовець уважає, що по де-яких віддалених хуторах та селах, де не розмовляють по російськи, бажано завести викладову рідну мову».

Отже коли вороги ставлять справу принципіально про потребу знищення української нації, прихильники йдуть далі і кажуть, що се навіть зайве, бо ніякої нації нема, а значне число «малороссов» вже вміє російської мови й може вчитись по російськи. На думку таких прихильників, справа се дрібна, бо річ іде не про право нації, а про якісь глухі закутки та хуторі, де ще не вміють говорити по російськи...

В от-сій обороні виявляється світогляд так званої «нації общероссов» gente українців, цієї найшкідливої потвори.

Колишня українська інтелігенція вже давно перетворилася на сей гермафродітичний тип «общеросса», сих людей, що хочуть бути любленими і в вовків і в овець.

Роля «общероссов» проста: коли російські шовіністи своїми цинічними утисками проти українства викликають обурення навіть у поміркованих та байдужих елементів, як напр. зрівняння жидів і українців у столипінському циркулярі, тоді на кон виступають

«общеросы» в ролі ревних плакальщиків, і хитрими заходами швидко втихомирюють обурення, певно ведучи свій нарід до загибелі. З питання про зведення українців до одного рівня з жидами—общеросы роблять якесь тільки «непорозуміння», з питання про позбавлення української нації освіти на рідній мові—хуторське питання!

Чи треба доводити, яка логічна помилка є в твердженні, що «значне число малороссов» «вміє по російськи»

Адже питання йде не про дорослих, але про дітей. А діти на Україні ще говорять по українськи і російської мови не вміють. Навіть по великих містах, де обрусіння пустило глибші коріння, діти розмовляють по українськи з великою домішкою російських слів, то-б-то, розмовляють на національній мові «общероссов», на сім моральним, культурним і політичним воляпоку!

Коли-б було инакше, коли-б діти української нації вже розмовляли не по українськи, а по російськи, то се-б значило, що вже й жіноцтво—матері розмовляють по російськи, а тоді-б матерньою мовою була московська. Але се не правда. Безперечно, що 100—200 тисячів дорослих українців вміють російської мови. Але чи хочуть навіть оті, що вміють, щоб їх діти були беграмотними по українськи. Та крім 100—200 тисячів знавців російської мови є ще 26 мільйонів, які тієї мови й досі не знають...

Се дійсне перекинування національної перспективи, се дійсна аргументація «общероссов», яка під видом оборони наносить зрадливий удар.

Не хочемо такої оборони, з цілої душі протестуємо проти такої оборони і заявляємо свою повну з нею неспівдирність.

М. Плевако.

Світлої пам'яті Б'єрнст'єрне Б'єрнсона

(1832—1910 р.р.).

„Хто руйнує,—по тім зостається руїна.
А руїник поліг,—проминає година—
І руїна сумна вже зника в бур'янах,
А лихе ім'я розлетілось як прах.

Хто будує,—лиш по собі будівництво
Про потребу людям і про добре вживання;
В тій будівлі людське покоління зростає,
І творцеве ім'я йому буде святе“.

Борис Грінченко

Що й казати, не радує й не тішить нас, українців сучасне життя і зовсім не веселять нас байдужі відносини, а то й ворожі виступи російського громадянства проти наших національних домагань. За довгий час заподіяних нам кривд, насильств та гніту національного, звикли ми тільки мовчати і криючись од цілого світу зі своїми болячками, мовчки зносити ті утиски й кривди, мовчки терпіти усяке лихо. Обдаровуючи нас тим лихом та горем, повиваючи смутком-журбою, життя зробило нас надмірно запеклими песімістами, нас охопила зневіра, і хіба тільки випадково, частіш у мріях, ми виходимо з звичайного стану пригнічених, закутих в кайдани песімізму й уявляємо себе вільними... Бадьорий настрої у нас—щось випадкове і на активні виступи ми, широкий загаль українського свідомого громадянства не спроможні, за винятком окремих одиниць. Ми стримуємося од активних виступів, ми боїмося витрачати свою енергію не покладаючи великих надій на здійснення того, про віщо дбаємо.

Так обороняти значить допомагати ворогам, значить виправдовувати їх утиски.

Хто не хоче обороняти як слід, хай мовчить.
Utinam si tacuisses!

К. Бич-Лубенський.

Дагеротип.

„Я сумні співаю пісні,
Бо веселих співати не вмію
Тим і думки сумні всі мої,
Що людей всіх я дуже жалю“.
(з О. Недолі).

У господі в пана з стародавнього українського роду горять огні. Музик немає, але замість музик брентить весела розмова чоловіків; цвірінкають ластівками та жайвороночками панночки, та горлицями гудуть, вуркотять панії. Розмовляють по російськи. Але ввесь цей гармидер людського гомону складається у той гармонійний акорд веселощів, який так приємно впливає та й заражує людину загальним легким настроєм. Вечеря бучна, на всі заставки. Наливають келехи перлистим вином, лунають гучні промови, щоки рожевють, очі поблискують.— І от під впливом цілої вечери помалу маніжитьс'я й розкладається душа зборів. Прокидається глибоко схована українська стихія. З глибин несвідомості атакістичний голос лунає. Співу, співу, пісень!—починається пісня. Російська, українська, навіть шансонеточка. Всі палко добрими голосами дбають співати, де які пробують навіть окселентувати, але пісня швидко затихає. Починають другу знову, і та таким же чином згасає, як і перша.

Почувається якась-то невмілість, якесь то безладдя. Ось вона уся тут Русь могутня: Русь велика, Русь мала, Русь біла. Хто у ліс, а хто по дрова, а хто і зовсім нікуди.— «Так

— Але ж енергія ніколи не гине марно, і наше завзяття, наша праця на користь рідної справи, наша боротьба проти утисків і неправди, домагання занеханих прав наших матиме все-ж таки колись бажані наслідки. Коли зараз іще українцями тільки починають цікавитись у Європі, коли з нами поводяться не так, як би нам того хотілось і до голосу нашого народу не прислухаються так, як того вимагає справедливість і тяжкий його стан, то не завжди ж так буде, в майбутньому ми здобудемо те, за віщо сперечаємось, виберемо собі права на вільне національне існування. І майбутнє те не так і далеке. Не треба тільки сидіти склавши руки, сподіваючись, що хтось чужий, сторонній зглянетс'я над нами і допоможе нам винести справу нашого визволення на очі усієї людськості—це мусимо зробити самі... Ніколи тільки не треба забувати своїх обов'язків перед рідним краєм; мусимо завжди пам'ятати, що коли не собі, то наступним поколінням ми повинні добути загублені права, повинні дати їм справжнє людське існування. Ця повинність наша вимагає од нас багато—вона вимагає бути завжди на сторожі нашого життя-боротьби, бути завжди уважними до того, що робиться навкруги, бути пильними й міцними як криця... Отже мусимо вчитись бути бадьорими, бути сильними духом, здатними до великої й поважної роботи, що перед нами стоїть; вчимося бути справжніми синами своєї нації, завзятими борцями за щастя-долю народу українського. Вчимося у досвідчених, у інших націй, у інших народів, у тих, що шляхом тяжкої праці виїшли зі стану поневоленних і темних на широке поле справжньої волі й культури; йдімо в науку до наших ближчих і дальших сусідів, до інших братніх і чужих народів, до проводирів їхнього національного відродження і в тих проводирів, людей сильних і могутніх, міцних і дужих вчимося й собі виховувати

хотілось послухати доброго гуртового співу при повнім келесі доброго вина, так хотілося дивлячися на ці молоді рожеві з іскривими очінятами обличчя, самому помолодіти. Та ба, не вміють співати; не вміють веселитися, бо не мають веселощів у серці», промовив мені сумно мій сусіда по трапезі.

І дійсно не вміють! нашої денационалізованій та денатуралізованій школою молоді, яка не вміє, навіть забула ходити на своїх вільних ногах—треба шаблону, треба виучки заздалегідь. Та й певно! як же можна співати якої-небудь пісні, чи то російської, чи то української гуртом, коли її ніхто гаразд не знає.

Не кажу вже про штучний хор з якої-небудь опери або оперети. Таким чином, коли молодь хоче співати, вона заздалегідь повинна налагодитися, взяти ноти, та гаразд вивчити свої партії. Це розхоложує насамперед, а вдруге невідомо хто буде на бенкеті. Взагалі це дуже складно, а через те і неприємно.

Через те й немає пісні, а є тільки гармидер, який не робить а ні настрою, а ні задоволення. Отак у такому національно-народньому та музичному маразмі животіють наші громадяне та їх молодь. Ті громадяне, що так погордо звуть себе націоналістами, що хочуть розсівати навкруги насіння нової всеросійської культури. І мені мимоволі пригадуються молоді літа, коли цього навмисного та показного націоналізму та патріотизму і не смерділо в повітрі, коли молодь була молоддю, а люде людьми, які просто, без гучних слів та поз, щиро та почесно працювали на всіх галузях життя. Вони вміли працювати, вони вміли і співати, бо школа та життя не витворило ще з них шаблонних манекенів, що можуть жити та ворухитись по заздалегідь затвердженному начальством програму. Теж мені пригадується і сучасна молодь: молодь Полтавської, Київської, Чернігівської губерній і навіть наші Харків'яне, тільки не тюльового, а полотняного розбіру.

У них на вечірках не буває а ні коштовних вин, а ні смашної страви. Шклянка чаю, звичайно ковбаска та де кілька пля-

шок пива, тай те не завжди, але послухайте як вони співають. Через п'ять-десять хвилин ви вже маєте справжній хор, який не галасує унісоном, а співає гармонійно, бо кожний співець за ці де кілька хвилин вже встиг витворити свою самостійну голосову партію і співає ніби по нотах. Скільки запалу, скільки радощів вносить цей імпровізований співочий гурт української молоді, коли він іноді знепацька внерається в життя тюльового салону. Все миттю перебирається, мертво повітря робиться живим, гарячим, повним пахощів рідного степу; і люде, байдужі до всього, або ж зачувають себе хоч на хвилину українцями, або хоч на хвилину розуміють, що вони живуть на Україні, і вдячним щирим усміхом шанують тих, з яких вони годину назад так може злісно сміялись, за ту хвилину свіжого, бадьорого забуття, що на мент збила їх з вигаданих фальшивих східней, постановила на ноги і зробила просто людьми без крапок, та пробудила десь далеко щире почуття дійсного націоналізму.

От такі сутички дійсного простого націоналізму з націоналізмом вигаданим мені не раз доводилось пильнувати, і коли була щира світла хвилина, коли серце було одверте, коли не було навмисної остороги, специфічного показного націоналізму, простий, звичайний здоровий народний націоналізм завжди перемагав, завжди перетворював отрутного колючого їжака в звичайну хорошу людину. На жаль тільки отаких хвилин перетворення на долю громадянства випадає дуже мало.

З давніх-давен історики сказали, що занепад Риму почався з часу денационалізації підвласних народів; сказали і фактами доказали. Але наші обрусителі не вірять і не потурують на те.

Наведеного мною зразка, здається мені, досить, щоб показати, що елементи занепаду вже розпочали свою страшну руйнівну роботу і мають уже свої мерзенні наслідки. Мені скажуть, що рідна пісня—це дрібниця, що коли вимерла або ж

таких людей, справжніх заступників народніх... За останній час на наших очах чимало народів відродилось до нового життя, ми бачили яким шляхом йшли вони до своєї мети, тож і вчитися нам єсть із чого й від кого.

— Одна з таких націй, у яких нам треба було-б почитись—є далека північна Норвегія, один з таких великих і дужих проводирів, яких вимагає успіх всякої національної роботи,—є великий норвежський письменник Б'єрнст'єрне Б'єрнсон, якого й хочемо оце згадати під час других роковин його смерті.

Б'єрнсон справді великий письменник, і як письменник він зажив у народа свого слави рівної з славою свого геніального товариша Г. Ібсена, як з письменником знайоме з ним і українське громадянство, але ж головне значіння Б'єрнсона для цілого народу норвежського полягає в тім, що він бувши одним з найвидатніших письменників усього 19 віку й одним з визначніших корифеїв сучасної норвежської літератури, був в той же час першим і найкращим громадянином в своїй країні. Заслуги Б'єрнсона як письменника високо цінять разом із норвежцями й увесь культурний світ, але для норвежців велична й могутня постать Б'єрнсонова має ще й инше значіння—це велитенська громадська діяльність його, не випуща праця його, як проводиря своєї молоді країни до нового, кращого життя, як натхненного працівника в справі здобування своєму народові прав на широке культурне існування поруч инших великих націй усього світу.

Б'єрнсон був душею свого народу, він був його улюбленим трибуном, його героєм... Життя Б'єрнсонове так тісно звязане з життям норвежського народу в 19 віці, воно остільки повне інтересами рідного краю й працею для його, що писати про Б'єрнсона—значить розповідати одну з найцікавіших сторінок з життя цілої Норвегії.

Як відомо, 17 травня 1814 року Норвегія одірвалась од Данії, з якою до того часу становила одну політичну й культурну цілість. Далі, ввійшовши в політичну спілку з Швецією, Норвегія пішла своїм особливим шляхом в розумінні духовного розвитку. Зразу молодь норвежська й знати нічого не хотіла опріч свого рідного краю, у письменників і поетів тільки й було темою—співати про красу своєї землі, про силу й незалежність свого народу. Але згодом поетичний патріотизм норвежців, розуміється, охолові в норвежській літературі стали помічатись впливи німецького романтизму.

Саме в цей час і в літературі норвежській і в громадському житті виявились різні політичні течії, визначнішою з яких була течія патріотизму (напрямок національно-радикальний). Прихильники цього напрямку найбільше дбали про поліпшення життя норвежського народу, про освіту народню й були запеклими ворогами старого данського впливу.

Тим часом як де-які товариші Б'єрнсонови вагались рішуче пристати до якоїсь партії, а Ібсен був навіть прихильником популярної тоді ідеї—об'єднання усієї великої Скандинавії, Б'єрнсон зразу й назавжди, з звичайним для його запалом і щирістю, приєднався до цієї партії молодих народників. З однаковим молодечим запалом і завзяттям він усе життя своє боровся за повну незалежність Норвегії й політичне народовластя.

Великою любов'ю до народу свого був пройнятий Б'єрнсон і до останніх днів його життя ця любов була однаково дужою й свіжою. Увесь свій вік він неохотно вірив, що народ норвежський не дрібниця якась, що колись він буде народом славним і дужим і цілому світові, усім людям прислужиться своєю працею на полі великої вселюдської культури... За найгірших часів рослуки і втоми Б'єрнсон не вгавав свого духа,

атрофіровалася животворча ідейність через ті або інші обставини життя, то ніякою піснею її не оживотворить.

Хто бував за кордоном, хто придивлявся до наших емігрантів, які виробили з себе все, що тільки завгодно, той скаже, що це неправда, той скаже, що пісня — це все. Якось у Відні у Королівському театрі мене зацікавило не німецьке обличчя одної людини. Розбалакалися.

Виявилось, що це перелитий злістю, нашенський емігрант.

Сіли рядком і почали глядіти балета «Fick und flock», а ж ось у епілозі, коли на кон почали виступати різні народи Австрії, коли проміж різних музик залунала «І шумить і гуде дрібен дощик іде», коли крутнем вилітіло 4 пари українців, та розпочали «ріднісенського», озлоблена до краю і до краю окосмополітизована людина не витримала: слюзи бризнули з очей, і я насилу спромігся вивести його з залі. Цього емігрант не чекав; одна простісенька рідна пісенька миттю збудила у йому найкращі, найсвятіші почуття і з опалілого од злісти звіря зробила просту хорошу людину, готову на все для свого рідного. Не даремно ж маємо чудове історичне оповідання про «Євшан зілля». Наша пісня, родима пісня є те чарівне «Євшан зілля».

Мені не раз доводилося переглядати так звані шкільні збірники хорових пісень. Дуже смутне та сумне враження робила на мене ця музична нікчемна макулатура і завжди мені пригадувався чудовий вірш Некрасова про «Невський проспект». Нічого і нічого рідного на тій улиці роскоші, блиску ти не найдеш, хіба іноді «Ванька унїлий» проїде. Отак саме і в цих збірниках. Як росіянин, так і українець з малих літ повинен забути свою рідну пісню, народню пісню. Їх учать чому завгодно, тільки не своєму, бо своє — це проказа, природна естетика вбивається, знищується; справжній здоровий смак витворюють всіма засобами.

Що ж дивного, що в опустошеній душі виникають думки про спілку самогубства, про шалену розпусту, про божевілля

не підпускав до себе зневіри й надіявся на кращі часи, на повну волю для Норвегії; цілий вік свій був Б'єрнсон славним скальдом-апологетом рідного краю й народу.

Громадська діяльність Б'єрнсона була незрівняно велика і цю його діяльність як слід цінило норвежське громадянство: він був світлою надією норвежців, його невтомна діяльність як письменника-громадянина була зразковою діяльністю, з неї вчилися всі інші його земляки; Б'єрнсон був навчителем молодших поколінь, джерелом енергії для всіх, хто хоч чим-небудь хотів прислужитись відродженню своєї країни.

Вплив його на людей був величезний, промови його так захоплювали й запалювали слухачів, що вони ладні були з першого слова йти, куди він поведе, робити, що скаже. Могутня й велична особа Б'єрнсона, по свідцтву сучасників його, і за молододу справляла на всіх імпонуюче враження і всіх корила собі.

Чим же можна пояснити цей дивний вплив Б'єрнсона на людей? — Чари цього впливу, як кажуть біографи Б'єрнсона, полягали в *непохитній вірі в самого себе і в ті ідеї, в ті ідеали, якими він був проіннятий*. Уся його істота була повна цієї віри: він ніколи не знав скептицизму, але навпаки — він нагадував швидко малу дитину з її простодушністю, ймовірністю як до себе, так і до всіх людей на світі; він любив усіх людей, вірив усім людям, вірив, що на світі є тільки добрі сили, і цій вірі його нічого не можна було протиставити, цієї віри його не можна було не поділяти, — так захоплювала вона і зачаровувала людей.

В однім листі до Б'єрнсона, в хвилину щирої одвертості, другий великий письменник Норвегії Г. Ібсен писав: «Твоїм творам належить одно з перших місць в історії літератури, і це місце на завше лишиться за ними. Але коли-б мені довелося схарактеризувати твою творчу діяльність в на-

по всіх пунктах. Перед нашими очима відбувається дивне про-рокування Христа: «Хто взявся за меч, од меча й загине». Гострим важким мечем знищують здоровий бадьорий справжній націоналізм, замість його становлять штучного. На місце ідей ставлять примху, яка і доводить до тих невимовних жахів життя, які тепер відбуваються перед *нашими очима*. Так бережіть же вашу пісню, люде добрі, навчайте її своїх дітей, та навчайте так, щоб вони не забували її до остатнього часу; не забувайте великих слів Тараса:

«Наша дума, наша пісня

Не вмере не загине...

От де, люди, наша слава,

Слава України!

Без золота, без каменю,

Без хитрої мови,

А голосна та правдива

Як Господа слово.

Народ, що береже свою пісню, а у ній та з нею свою славу, свою правду, чужу кривду — не вмере, не загине, як не вмирає Господа слово. І як-не-як він завжди впливатиме міцніше та бадьоріше на тих, що розгубили все своє рідне, а за місць його поставили чуже та штучне; що живу ідею, живу веселість, остатні краплини мізку витрушують фут-больним дриганням та жалістими сучасними примхами моральної дегенерації для того, щоб, витрусивши все дощенту подуматися до спілки самогубства, бо *ex nihilo nihil est*. Бережіть же вашу пісню, вона ж вам збереже вашу молодість.

«Я сумні співаю пісні,

Бо веселих співати не вмію,

Тим і думки сумні всі мої,

Що людей всіх я дуже жалю...»

писові на твоєму пам'ятникові, я б зупинився на цих словах: «Його життя було найкращим його твором».

А відомий данський критик, знавець норвежської літератури Георг Брандес так характеризував особу Б'єрнсона: «По природі своїй він напів поет, напів глава клану¹⁾; в його особі сполучаються дві фігури, що особливо рел'єфно виступають в старій Норвегії: отаман і співець-скальд; з одного боку він народний трібун, з другого — проповідник. Але ж насамперед він — представник свого народу, свого краю: назвати Б'єрнсона, значить розгорнути норвежський стяг».

Популярність Б'єрнсона була надзвичайна як серед норвежського громадянства, так і серед письменників і чимало пізніших визначних письменників вийшло з його школи; всі, що так або інакше зустрічались з Б'єрнсоном, зазнали на собі його впливу. На Ібсена, цього найближшого приятеля Б'єрнсонового, але в той же час справжнього літературного антипода його, представника критичного скептицизму, душевного гніту, розчарування, песімізму, а часом і мізантропії, світла й радісна віра Б'єрнсонова, його безмежна любов до людей, оптимізм, бадьорість, жвавість та рухливість справляла чудовне враження, мала великий моральний вплив, підбадьорювала його, давала сили й завзяття до його великої праці.

Так само творчість і славна, дужа особа Б'єрнсона була справжньою цілющою водою, невичерпаним джерелом енергії й для другого норвежського письменника, молодшого літературного товариша його — Кнута Гамсуна. Головний з персонажів Гамсунового роману «Містері» Нагелъ так напр., каже про Б'єрнсона: «Б'єрнсон — справжня людина, недосяжний зразок людської особи, а не якась абстракція. Він жива лю-

¹⁾ „Клан“ (у Шотландії) — це род чи плем'я гірських шотландців з патріархальною владою вельможних лордів.

З нашого життя.

◀ *Вистава на користь товариства ім. Квітки-Основ'яненка.* Рада новозаснованого літературно-мист.-етнографічного товариства імені Гр. Квітки-Основ'яненка готується до влаштування 30 квітня у Харківській виставі на користь цього товариства. Вистава має одбутись у великому Харківському театрі Муссурі, а підє невміруща „Наталка Полтавка“. Але ж найголовніше це те, що у виставі мають взяти участь уславлені корифеї української сцени—М. К. Заньковецька і О. К. Саксаганський, а також відомий артист імператорської опери І. О. Алчевський. Харківське українське громадянство дуже цікавиться майбутньою виставою, що буде для його справжнім святом.

◀ *Театр на селі.* В селі Должиків Харківського повіту, одкрито літній театр, улаштований на кошти Князя С. Д. Голіцина. Виставляти ухвалено переважно українські п'єси. Опріч того ухвалено для участі в українських п'єсах скласти з місцевих селян український хор, під орудою учителя І. Крутька.

◀ *Фонд на пам'ятник Т. Шевченкові.* За місяць березиль в касу об'єднаного комітету при Київській гор. управі надійшло жертв 858 р. 56 к. Тепер у гор. управі є 60798 р. 99 к. Всього ж на пам'ятник Т. Шевченкові зібрано коло 106000 карбованців.

◀ *Утиски за українську газету.* В селі Боровицях Чигиринського повіту служила жінчина-лікарка Зандерсон (латишка), а в с. Подорожньому, того ж повіту, служила теж лікаркою Свадковська. Обидві лікарки передплачували українську газету. Одного разу передсідатель чигиринської повітової земської управи П. В. Давидов, „руський націоналіст“ по переконанням, дізнавшись, що лікарки передплачують українську газету, викликав до себе Зандерсон і сказав їй не передплачувати українських газет. Зандерсон відповіла на це, що вона як латишка, не знає місцевої української мови, а як їй доводиться працювати серед українського народу, то вона для ознайомлення з його мовою й передплатила українську газету. Виконати наказ передсідателя вона одмовилась і сказала, що й надалі передплачуватиме ту газету. За „неслух'яність“ Зандерсон була переведена на інший участок, а коли вона почала

протестувати проти такого насильства, їй сказано зовсім подати в одставку.

Далі викликав до себе передсідатель і Свадковську і од неї почав вимагати, щоб вона кинула передплачувати українську газету. Свадковська не послухала пана передсідателя і після цього газету, адресовану їй, стали щодня конфісковувати, а через тиждень д-ка Свадковська одержала од Давидова наказ „немедленно“ виїздити в той участок, куди її раптом було переведено або не служити в земстві. Обидві лікарки подалися в Київську земську управу, але звернулися вони не з скаргою на Давидова (очевидно, це-б ні до чого не привело), а з запитанням про вакантні посади лікарів. Не дивно ж, що через таку політику пана передсідателя чотирі з восьми лікарських участків в чигиринському повіті вакантні.

◀ *Дивна заборона.* В острогжському громадському зібранні одбувся концерт на користь місцевої громадської бібліотеки. На концерті серед інших мав виступити бандурист М. Д. Токаревський, щоб виконати „Українські мелодії“ і „Пісень Кобзаря“. Публіка дуже зацікавилася грою на бандурі і пішла на концерт у великому числі. Та не довелося острогжцям почути бандуриста. Справник ще перед концертом заборонив його випускати. На увагу розпорядчика, що бандура нічого злочинного не уявляє з себе, справник відповів, — „а ви знаєте, що вони робили з тими бандурами у Києві(?)“ Бандурист—студент-українець висланий з Києва. На жаль, справник так і не пояснив, чим сама страшна бандура і як це через неї вислали студента з Києва.

◀ *Мандрівка по Галичині.* Серед київських студентів-політехників виникла думка впорядити подорож до Галичини, щоб ознайомитись з закордонною Україною і її життям. Виїзд з Києва в кінці мая. Студентів-українців, які бажали-б приєднатись до екскурсії, прохають звертатись листовно по адресі: Київ, політехнікум, студ.-хим. А. Ш.—цькому.

З Галичини.

◀ *Український „Сокіл“.* Український „Сокіл“ існує и жваво працює вже 10 років. Має він уже 29 руханкових и 776 пожарних філій з поверх 40-ма тисячами членів. З 52 повітів, в яких

30 мільйонів українців піднести до значіння свідомого, освіченого народу, визволити з вікового пригнічення—таке велике діло мусить захоплювати. Відколи я живу з цим почуттям, моє життя стало багатим, моя надія на людскість певнішою“.

Майже 10 років минуло з того часу, як написані були ці слова і два роки, як помер автор їх, а й досі справляють вони на українського читача велике, бадьоре і свіже вражіння. Ці слова, писані сторонньою до українського руху особою, приємно читати особливо тепер, коли скрізь і звідусіль чуються тільки погрози, нарікання та лайка... За ці слова серце українця сповняється великою вдячністю й любов'ю до того, хто сказав їх.

Праця над визволенням 30 мільйонного народу захопила Б'єрнсона, збагатила його життя, зміцнила його надії на людскість, а сказані їм слова в свою чергу хай підбадьорять і нас, українців, хай примусять і нас бути сильними духом, хай дадуть нам сили й певність в нашій дальшій праці на користь рідного народу!

Далі, щоб доповнити характеристику Б'єрнсона, мусимо познайомити читачів з головними моментами його життя та літературною діяльністю.

Народився Б'єрнст'єрне Б'єрнсон 3 декабра 1832 р. в Квікне, місцевості дуже суворій, з бідною природою і такої холодній, що життя в ній було неможливе. Сніг доходив до другого поверху будинків, всі менші будинки тонули в снігу, а холод був такий, що навіть пастир, батько Б'єрнсонів, коли йшов по парафії, одягав на лице особливу маску. Навкруги на далекі простори тяглися самі голі скелі, місцями тільки укриті низькорослими ялинками та березками.

Відповідно природі і люде були в тій місцевості суворі й похмурі. За часів дитинства Б'єрнсоного культурність по закутках Норвегії була остільки незначною і люде так іще цупко трималися старовини, пережитків давньої своєї поганської

дина, що завше береться та шумить на нашій грішній землі,—людина, якій потрібен широкий простір. Він ніколи й гадки не має вдавати з себе сфинкса; душа Б'єрнсона—це ліс під час бурі, він завше в боротьбі, він—скрізь. Він недосяжна велич могутнього духу, він один з небагатьох справжніх володарів світу. В його могутній голові постійно повстають нові думки, вона невтомно працює; в його перемогах чується велика сила і навіть тоді, коли він дуже помиляється, дає про себе знати блискуча його індивідуальність, його геній»—

Велика й дужа людина, невтомний заступник народних інтересів, справжній трибун норвежського народу, Б'єрнсон проте не обмежував себе працею для самої Норвегії. Норвегія була тільки головною ареною його праці-боротьби, норвежський народ був головним об'єктом його любови,—але того було йому замало. Любови в його серці було не на саму тільки Норвегію: як справжній великий чоловік, як дійсний борець за волю народню, він був апологетом волі всякого народу, всякої пригніченої нації; на користь тих пригнічених він хотів працювати невпинно і шукав їх скрізь. Так знайшов він і нас, українців. Наші справи тоді ще мало кого цікавили, нікого не обходило те, що наш народ конає в темряві й злиднях, в ярмі, без просвітки... А Б'єрнсонові це боліло. Він уважніше придивився до життя українців і коли пізнав правду, коли побачив, що цілим мільйонам людей не вільно мати найпотрібнішого, найдорожчого й найсвятішого—не вільно вчити дітей своїх рідною мовою по школах, не вільно самим порядкувати своїми справами, жити вільним і повним життям,—він вжахнувся...

От з того часу Б'єрнсон і зробився нашим приятелем і тоді ж (1903 р.) він написав свої пам'ятні для нас слова до редакції „Ruthenische Revue“. Ось ці слова: „З усіх подвигів сучасного світа видається мені ваше змагання найбільшим!“

є філії Сокола-Батька у Львові, найгустіше засіяні Сокольськими організаціями повіті львівський (50 філій), стрийський (37), рогатинський (34), рудецький (30), волоківський (29), підгаєцький (27), гусятинський і городецький (по 25), бережанський, камінецький і перемиський (по 22), жидачівський і теребовельський (по 21), борщівський і товмацький (по 20) і т. д.

◀ *Справа українського університету.* Є звістки з Відня в справі українського університету, що має відбутися конференція міністра просвіти Гуссарека з президією українського клубу. Після того відбудуться також порозуміння з провідниками кола польського. В кінці ж квітня з'їдуться на спільну конференцію провідники польського і українського клубів, щоб вирішити коли і де саме закласти український університет. Президія українського клубу рішуче обстоюватиме, щоб український університет заснований був у Львові.

◀ *В справі арештування москвофільських „діячів“.* При арешті Бендасюка (про що була звістка в 15 ч. „Сноп“), знайдені документи, котрі встановлюють звязки галицьких москвофільів з поважними кругами Росії не тільки в справах „культурного єдинства“ усього російського народу, а й в інших не так невинних справах. Гадають, що коли збереться парламент, буде внесена інтерпеляція в справі цих арештованих і коли уряд відповідатиме на інтерпеляцію, то багато всякої гидоти з діяльності Бобринського з товаришами вплине на чисту воду.

◀ *Ще про шпionаж.* В Бовшові рогатинського повіту під приводом начальника бовшовецького суду, прокуратури і двох жандарів відбулася ревізія у двох місцевих селян братів Барткових, замішаних в шпionську аферу Бендасюка і товаришів. Знайдено підозрілу кореспонденцію й багато агітаційних книжечок.

◀ *Відомин самогубства ученика Чорніл.* В де-яких містах східної Галичини українці скликають збори в справі смерті Чорніл. Такі збори відбулися між иншим в Станиславові де прийнято таку резолюцію. „Збори українців міста Станиславова п'ятьмають з найбільшим обуренням засуд, виданий на Чорніл; стверджують, що рада шкільна краєва, як тіло не тільки чуже, але й вороже для українського народу, не може бути на дальнє верховною

віри, що праця пасторська серед їх була річчю дуже небезпешною—постор, напр., завжди мав у своїй кишені револьвер. Серед отаких то обставин довелося Б'єрнсонові провести перші роки свого життя і з невністю можна сказати, що вражіння суворой природи і страшних, напів диких людей лишилися в душі Б'єрнсоновій на завжде.

Коли Б'єрнсонові минуло шість років, батька його перевели на иншу парафію в Нассе, місцевість, що лежала між двох фіордів, оточених зеленими горами з чудовими картинами розкішних лавів, людських осель, вічного життя. В душу Б'єрнсонову запали нові, вже зовсім инші вражіння, вражіння чарівной краси, що одбилися згодом у його творах.

12-ти років вступив Б'єрнсон у школу в маленькому місті Мольде. Вчився він погано, через його незграбність товариші завжди глузували з його, але оддаючи увесь свій час на читання сторонніх книжок, він хутко розвинув свій од природи великий і добірний розум і вже 15-ти років серед своїх товаришів був дуже впливовою особою.

Року 1849-го, 17 літ з роду, Б'єрнсон поїхав в Христіанію готуватися до вступу в університет, а року 1852 вступив у його. Алеж і в університеті, як і в школі, Б'єрнсон не виявив якогось великого хисту і навіть не скінчив його. Замість того щоб учитися, він пише вірші і страшенно захоплюється справою національного норвежського театру. Театром норвежським в той час безроздільно володіли данці і на кону йшли тільки данські п'єси. Молодий патріотичний дух Б'єрнсона не міг миритися з таким приниженим станом рідного театру і він пише ряд запальних статей за націоналізацію театральної справи. Своїми статтями молодий Б'єрнсон нажив собі багато ворогів, але ж учинив чималий бешкет; його підтримали норвержці і справа націоналізації театру стала питанням недале-

властю над українськими школами; жадають поділу ради шкільної на секції українську і польську“.

◀ *Нова греко-католицька єпархія на Угорщині.* Часописі повідомляють, що папа римський згодився на утворення нової єпархії греко-католицької, яка буде обніматиме 127 парафій і 180000 душ. Треба зауважити тільки, що єпархія ця утворюється спеціально для мад'яризації решти угорських українців в досить уже зденаціоналізованій частині краю.

3 поля літератури й науки.

◀ *Нові книжки та журнали.* У Квіві видавництво „Дзвін“ випустило окремою книжечкою оповідання В. Винниченка—„Біла машина“.

В Галичині почала виходити бібліотека „Життя“. Першим і другим числами випущено переклад з проф. М. Карєєва—Листи до молодіжї.

У Львові почала виходити „Українська жіноча бібліотека“ під редакцією відомої письменниці Н. Кобринської. Першим числом цієї бібліотеки видано переклад оповідання чеської письменниці Кароліни Светлі: „З наших боїв і змагань“. Книжка порушує дуже болюче у нас питання—матері-чужинки в сем'ї.

◀ *При великій українській часописі „Діло“*, що виходить у Львові, окріч додатка „Неділя“ виходить другий безплатний додаток „Жіноче Діло“, присвячений справам жіночого руху.

◀ *Переклади з української мови.* В числі 10 м. „Ілюстриров. Неділя“—додатку до газети „Кієвская почта“ подано в перекладі на російську мову вірш П. Гая „Твій спів несеться“.

У великоднім додатку до Краківського дневника „Narzęd“ уміщено в перекладі на польську мову нарис. М. Яцківа—„Поворот“ та чотири поезії Б. Лепкого.

Львівський тижневик „Monitor“ надрукував в перекладі на польську мову п'єсу Г. Хоткевича „Вони“.

◀ *„Russian Review“ в українській справі.* Нещодавно в Ліверпулі (в Англії) вийшло перше число газети „Russian Review“,

кого часу. В цьому ж 1852 році написав Б'єрнсон першу свою драму, яку потім, правда, спалив. Року 1856 він почав видавати газету, написав кілька дрібних оповідань, а року 1857 вийшов його великий роман „Сюнневе Сольбакен“, в якому Б'єрнсон влучно з'єднав стиль норвежських саг з стилем звичайної повісті, який просто вразив читачів своєю могутністю, свіжістю й оригінальністю й почав собою нову еру в норвежській літературі. Роман розійшовся протягом короткого часу в кількості 10 видань, був перекладений на всі європейські мови і зробив Б'єрнсона відомим і славним письменником.

Скоро після того його запросили директором театру в Берген. З того часу починає слава Б'єрнсонова рости з кожним днем. Року 1863 уряд призначив йому пенсію в 1,000 далерів, що дало йому можливість віддатися усією істотою своєю праці на полі рідного письменства, національного театру й громадського життя. Вплив його на норвежське громадянство зростав разом з зростом його слави письменника й громадського діяча; до останніх днів свого життя він був блискучою зорею норвежського народу, його гордістю і стяг норвежський до самої смерті, що сталася 14 квітня 1910 р., високо держав він у своїх міцних руках.

Працював Б'єрнсон у всіх глазуях літератури—він був і поет, і белетрист, і драматург, і публіцист і скрізь уславився і прислужився рідному народові. Але ж найбільш помітні сліди лишив він в белетристиці й драматичній творчості. Кращими з його романів, повістей і оповідань вважає критика „Сюнневе Сольбакен“, „Арне“, „Веселий хлопець“, „Весільний марш“, „Рибачка“ і великі романи останнього періоду його літературної діяльності—„Мають короги в місті і в гавані“ та „Божею дорогою“. Кращими з його драматичних творів можна назвати „Леонарду“, „Нову систему“, „Редактор“, „Банкротство“, з історичних драм визначніші—„Сверре“, „Сігурд“, „Гульда“ й „Марія Стюарт“.

яку видають англійські росіяне для ознайомлення англійців з російськими справами. Але ж газета ця хоч видається і росіянами, однак до українського руху ставиться прихильно і подає про його англійцям правдиві інформації. В цьому першому числі надруковано статтю пр. Н. Williams'a „Про національну проблему в Росії“, автор якої каже, що в справі відношення до пригноблених націй Росія мусить іти шляхом зовсім не утисків та репресій. Московська нація, на думку професора, не може здолати й змосковити інші нації, що живуть у Росії. Всім недержавним націям, надто ж такім великим як українці, треба дати волю розвитку і тільки така політика буде справедливою, і тільки в такому разі з'явиться у цих, поки що бідних на духовні скарби народів справжня культура.

◀ *Вистави Винниченка на Буковині.* Відомий письменник український В. Винниченко 30 березня давав тут виставу своєї п'єси „Базар“. Людей на виставу прийшло так багато, що не розмістились в „Українському Народньому Домі“ і вистава була впоряджена в залі „Німецького Дому“. Українська публіка гаряче вітала виставу і розійшлась надзвичайно задоволеною.

Січове Свято ¹⁾.

Від 12 літ основуються в Галичині гімнастично-пожарничі товариства «Січі» і засновано їх вже понад 800.

Сі товариства розвинули дуже широку і корисну діяльність і то не лиш ратуючи добро своїх ближніх без взгляду на народність і віросповідання від пожежі,—але і через те, що загулюкане і запуджене польськими властями селянство

¹⁾ Редакція „Сноп“, друкуючи сю статтю, хоче висловити ось яку думку від імені тієї частини українського громадянства, якій боляче й прикро бути свідками сварок, незгод та непорозумінь між членами нашого народу. Торік, коли відбувався загальний з'їзд „Соколів“, „Січі“ ухилились від участі в ньому. Не хочемо казати, хто правий, хто вчинив вчинком, коли-б „Січовий З'їзд“ по братерськи запросив би до участі „Сокольські“ організації, а „Соколи“ прийняли-б ці запитання. Повинно припинити нікчемну ворожнечу, яка може спалахнути між двома так корисними й важними організаціями.

Тоді-б з подвійною радістю поїхали-б ми в гості на з'їзд. Така думка панує на Слобідській Україні і хай же „Січі“ й „Соколи“ про це віддають.

Редакція.

Твори Б'єрнсона мали величезне значіння в розвитку норвежської літератури—вони внесли в неї нову реалістичну течію и були чудовою школою для пізніших письменників. З другого боку, в творах Б'єрнсона, особливо в повістях і романах його, уперше відбилася справжня Норвегія з її страшними снігами й холодом, голими скелями, з її дивною дикою красою й могутнім своєю силою й завзяттям народом. Од творів Б'єрнсона не тільки на норвежців, але й на європейців уперше з такою силою пахнуло свіжістю безпосередньої стихії й оригінальною красою і коли справедливо, що норвежська література взагалі одна з наймогутніших по своєму впливу на душу читача, одна з найоригінальніших, чарівних, бадьорих і свіжих літератур, то це всамперед справедливо що до творів Б'єрнсонових. Але разом із тим у творах Б'єрнсона, як ні в кого іншого, бачимо ми захованою велику любов до людей, надзвичайну віру в удосконаленість людської породи, непереможну віру в добро... Але ж любов Б'єрнсона не пасивна любов. Його герої не чекають склавши рук, поки вороги їхні, противники любови, прийдуть до їх вражені їхньою покорою, герої Б'єрнсона йдуть до своїх ворогів самі й змагаються з їми до знемоги, до краю. Б'єрнсон повстає проти грубої сили, хвижості енергії, якою так багатий був його народ і проповідує натомість м'яккість і покору. Жагуча сила, загартувість та гнів і покор, м'яккість та любов—це дві антитези, що зустрічаються в кожній повісті Б'єрнсона.

Як побірників м'яккості, лагідності, проповідників любови дає нам у своїх творах Б'єрнсон чудові жіночі типи. Поетичні образи Сунневе в романі під тою ж назвою, Рагні, Елі, Гертруди в інших його повістях—справжні перлини норвежської літератури. Ці ж погляди переносить Б'єрнсон і на природу. Страшні гірські потоки, що ринуть з гір і руйнують людські оселі, руйнують усе, що по-

організують у великі, карним духом переняті громади і помагають йому виеманципуватися з під впливу польських верховодів.

Через се, а так само через те, що у тих товариствах заведено старшину чисто на давній запорозький лад—польські верховоди дуже незлюбили ту організацію і всіма силами стараються її підорвати. І справді бачимо, що кожда «Січ» має свого кошового, та свого осавулу, свого обозного, писаря, скарбника та чотирьох четарів. (Ся послідня назва взята з болгарського). Кожний Січовик носить через плечі червону ленту з надписом своєї громади, а старшини носять ленти синьо-жовті та інших кольорів відповідно до уряду. Січовики відбувають крім пожарничих вправ, також вправи гімнастичні вільні, а далі гуцульськими топірцями та козацькими списами. Коли Січ така виступить публічно, то перед кошовим несуть малинову хоругву з синьо-жовтими лентами, а на тій хоругві намальований з одного боку звичайно один з гетьманів, або Шевченко, Федькович, чи інший заслужений Українець. З другої сторони намальований звичайно галицький лев, або січова осмикінчаста зізда з двома руками держачими серп.

При поході грають сурми або бубни, а де котрі Січі мають зорганізовані особні капелі на дутих інструментах. По при те кожда Січ старається мати гарну популярну бібліотеку і давати аматорські представлення театральні.

Людам, що не живуть серед конституційних порядків, тяжко зрозуміти величезну вагу, яку Січі мають власне через зверхній свій виступ для освідомлення і зорганізованія сільського народу. А ще треба і те знати, що Січі—се організація антиклерикальна і що після їх уставу духовні не можуть до них належати. В той спосіб селяне увільнені від клерикальної опіки, учаться самостійности, і набираються правдивої національної і класової свідомости. Власне се сталося причиною, що прийшло до непорозуміння з організацією сокольською, котра стоїть ближше до клерикалів.—Помимо переш-

трапляє їм надорозі, мусять утихомиритись, зникнути для того, щоб у країні й на цілому світі запанувала тиха й велична краса.

— Боротьба за працю, непереможний потяг до роботи, діяльності—також є одною з тем белетристичних і драматичних творів Б'єрнсона. В багатьох своїх творах Б'єрнсон повстає проти перобів або тих, що не знають до чого їм прикласти свої руки. «Заробляти собі хліб,—каже один з його героїв,—перший обов'язок усіх дорослих людей, перша мета, до якої мусимо стреміти. Кожен з нас мусить вносити свою лепту в розумову й фізичну працю людскости». Повстає Б'єрнсон також і проти мрійників, проти пориваннів їх «туди, за гори». Ці поривання безґрунтовні, од їх немає нікому ніякої користі, у людини мусить бути певна життєва мета, життя її мусить бути повне пожиточної праці. «Найвище благо, яке може нам дати Бог», каже Б'єрнсон устами героя свого Арне—«це називатись не великим і знаменитим, а називатись просто людиною».

Цим ми й закінчим характеристику Б'єрнсона. Що правда, ідеї любови, добра й правди, які проповідує Б'єрнсон, не нові,—вони існують відколи стоїть світ і такі ж вічні, як і він. Але ж заслуга Б'єрнсона полягає в тім, що він зумів ці ідеї винести з надхмарних висот і втілити в чудові образи. Його могутній заклик до праці пробудив нові бажання не в одній молодій душі і не одну людину примусив працювати на користь рідного народу й цілої людскости. Ми ж українці мусимо скласти подяку Б'єрнсонові не тільки за ті ідеї, що він лишив нам разом з усіма людьми, а ще й за те щире й велике співчуття до нас як до поневоленої нації, як до пригнобленого народу, за ті незабутні побажання, які він висловив нам в листі до редакції «Ruthenische Revue».

код з сторони чужих і своїх.—Січова організація кріпшає з кожним днем.

Окрім Січей по селах існують *Січі повітові (уїздні)* з повітовим отаманом на чолі, котрий виступає звичайно кінно з пірначем полковницьким у руці.

Всі повітові отамани разом творять т. зв. *«Головний Комітет Січовий»*, котрий веде цілий Січовий рух і старається про одноцільність в організації.

Сього року устроює ГКС *шосте загальне Січове свято*, а то в Снятині на границі Галичини і Буковини. Свято се відбудеться дня 14 н. ст. (1 ст. ст.) липня с. р. і у святі тім возмуть участь не лиш галицькі і буковинські січовики і січовички, але також і представителі других славянських гімнастичних організацій.

Січова організація числить на те, що українці з закордонної України численно поспішать на се всенародне українське свято, котре обніме м. ин. масові вправи січовиків і січовичок (вільні, топірцями і списами), ставлення дзвіниць, вправи на приладах, вправи січового доросту, народні танці т. д.

В цілі прийняття і розміщення закордонних і других гостей заложено в Снятині особний комітет кватерунковий, так що гості будуть мати як найдалше ідучі угодження.

Гості мають з'їжджатися вже 13 н. ст. липня (30 ст. ст. червня), а представителі організацій будуть приймаєні на залізничній станції Снятин-Залуче почесними четами з січовим прапором, при звуці січових сурм.

Головою святочного Комітету є д. Семен Зінкевич в Снятині (вул. Вірменська) і до нього зволать чесні земляки звертатися по інформації і т. ин.

На сім святі виступлять також численні відділи комонні, а січовики возмуть участь не лиш у поході, але і в особних для них уложених вправах.

Зауважимо, що з Снятина уже недалеко до Черновців і до Коломиї та до гір Карпат. Наші ліво—і правобережні земляки люблять наслідувати звичку своїх сусідів Росіян і у вільний час їздити у «Паріж», Швейцарію та Рів'єру.—Чи нелучче скочити в недалеку Галичину, познати таку цікаву організацію, як січова, якої другої нема на світі (бо славянські Соколи се майже виключно організація інтелігенції та міщан) та заізнатись ближше з Гуцульщиною, що єї так чудово і гарно представив Гнат Хоткевич в своїм романі «Камінна душа».

Галицька січова організація прийме гостей з одвертими раменами.

Свій.

Майбутні подорожі.

Є думка організувати дві спільні подорожі: одну на «Тарасову могилу», другу в Карпатські гори. Перша має відбутись з кінцем квітня, або з початком травня, друга—з початком червня.

Подорож на Тарасову могилу зазначається по маршруту: Харків—Кременчук залізницею; Кременчук—Тарасова могила—Київ пароплавом; Київ—Харків—знов залізницею. Другий вар'янт маршруту: Харків—Кременчук—Тарасова могила й до-дому без заїзду у Київ.

За перший вар'янт промовляє те, що наша стародавня столиця на весні має справді чарівничий вигляд і що було-б бажано оглянути наші інституції в Києві. За другий вар'янт каже те, що він дешевший і менше часу вимагає. Подорож ся може відбуватись тільки, коли згодяться не менше 30 людей.

Друга подорож може відбуватись, коли замовиться на неї що-найменше десять осіб. Забере часу місяць, кошту

руб. 150. Чудові пахучі гори Гуцульські, де ще й досі є споконвічні ліси, щирі земляки наші закордонні, гарні інституції українські скрізь по Галичині—заслугують на більшу увагу з нашого боку, ніж Ялта чи Геренджики. Подробиці й маршрут подорожі можуть бути вироблені за спільною згодою.

З місцевого життя.

9-го квітня на городському цвинтарі відбулася панахида по славному нашому артистові М. Кропивницькому. На панахиді була родина небіжчика, прихильники його і представник од редакції «Сноп». У місцевих російських часописах навіть згадки про панахиду уміщено не було, хоч торік «Южный Край» і нарікав на байдужість українського Харківського громадянства до пам'яті М. Кропивницького.

Швейцар в ролі обрусителя. Увагу нашу звертають на ось-який факт: швейцар гостиниці «Марсель» з доручення одного Пана звертається по телефону до господи панства Н.

Відповідає сама Пані по українськи, питаючи «що треба?»

Тоді сей гевал дозволив собі накинутись на Пані вигукуючи: «Ей ти, деревенське хамло! Ще й ти лізеш до телефону. Геть на кухню»... Розуміється, за подібний грубіянський вчинок швейцара повинен просити вибачення господар «Марселі». Коли ж він сього не зробить, то українці мусять зробити відповідну рекламу сій гостиниці.

Листування редакції.

Харків. Д-іам. І. Ку—чу, В. З—ському й инш.

З певних джерел повідомляємо, що т-во Квітки-Основ'яненка незабаром розпочне свою діяльність. Є воно в стані організування і ще не має досить засобів, щоб вже найняти власну господу.

Золотоноша. Д-ієві Ф. Булатові. Гаразд. Надішліть твори вашого товариша. Побачимо.

Книги, надіслані до Редакції:

В. Винниченко. Біля машини. Видавництво «Дзвін» № 1, ціна 8 коп.

Редактор М. Біленький. Видавець М. Міхновський.

ОГОЛОШЕННЯ.

До роковин Бориса Грінченка! По українських книгарнях—у Харкові—Рибна 25; у Києві—Безаківська 8, В. Володимирська 28, театральна площ. 48; в Одесі—кн. «Просвіти», Ніженська ул. № 53—продається книжка *«Життя та праця Б. Грінченка»* написав М. Плевако п. 12 к. Вид. ім. Б. Грінченка.

МОЖНО НАЙНЯТИ прегарне помешкання під склад, завод, майстерню або робітню. Звільнилося з 15 квітня, Конторська ч. 21.

„Дніпрові Хвилі“ Приймається передплата на 1912 рік, українська двохижнева часопись з малюнками, рік видання другий, виходить у Катеринославі з початку і в середині кожного місяця по такім програмі: 1) Статті про громадські справи; 2) вірші й оповідання; 3) наукові популярні статті (про сільське господарство, про промисловість, про старі часи на Україні, про пам'ятники нашої старовини і т. инш.); 4) про українське письменство і про освіту на Україні; 5) останні звістки українського життя у нас в Галичині; 6) новини нашого письменства; 7) Дописи; 8) листування редакції. Особливу увагу звертають «Дніпрові Хвилі» на ознаки українського життя в Катеринославі. Передплата: на рік (з пересилкою) 2 руб. 40 к., на півроку 1 руб. 20 коп., на 3 місяці 60 коп. Кожен номер нарізно 10 к. Передплатникам, що заплатили в 1911 році більш як руб. 40 к., залишок зарахується на 1912 рік. Пробні номери висилаються за дві 7-коп. марки. Гроші треба висилати на адресу: Катеринославі, Проспект, книгарня М. Лозинської для редакції «Дніпрових Хвиль»; або ж: Катеринославі, Московська вулиця, 1. К. Є. Котову.